GENERALINIO ADVOKATO PAOLO MENGOZZI IŠVADA, pateikta 2011 m. rugsėjo 6 d.[1]

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division* (Jungtinė Karalystė) pateikia pirmąjį klausimą dėl 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės[2] (toliau — „Romos II" reglamentas) išaiškinimo. Prejudicinis klausimas susijęs su šio reglamento taikymo sritimi *ratione temporis*.

<...>

I — Teisinis pagrindas

A — *„Roma II"*

2. „Romos II" reglamento 6, 13, 14 ir 16 konstatuojamosiose dalyse numatyta:

<...>

„6) Norint, kad vidaus rinka veiktų tinkamai, reikia, siekiant užtikrinti didesnį ginčų baigties nuspėjamumą, tikrumą dėl taikytinos teisės ir laisvą teismo sprendimų judėjimą, kad valstybių narių kolizinėse teisės normose būtų daroma nuoroda į tos pačios valstybės narės teisę, neatsižvelgiant į tai, kurios šalies teisme iškelta byla.

13) Vienodų normų, nesvarbu, kokią teisę jose nurodoma taikyti, taikymas gali užtikrinti, kad Bendrijoje konkurencija tarp bylos šalių nebūtų iškraipoma.

14) Teisinio tikrumo reikalavimas ir būtinybė vykdyti teisingumą atskirais atvejais yra esminės teisingumo erdvės dalys. <...>

<...>

16) Vienodos normos turėtų padidinti galimybes numatyti teismo sprendimus ir užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp

1 — Originalo kalba: prancūzų.
2 — OL L 199, 2007, p. 40.

traukiamų atsakomybėn asmenų bei žalą patyrusių asmenų interesų. <...>“

3. Kalbant apie taikytiną teisę, „Romos II“ reglamento 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, iš delikto atsirandančiai nesutartinei prievolei taikoma tos šalies teisė, kurioje atsirado žala, neatsižvelgiant į tai, kurioje šalyje įvyko žalą sukėlęs įvykis, ir neatsižvelgiant į tai, kurioje šalyje ar šalyse atsirado netiesioginių to įvykio pasekmių.“

4. „Romos II“ reglamento 15 straipsnyje apibrėžiama taip nustatytos teisės taikymo sritis. Šis straipsnis suformuluotas taip:

„Pagal šį reglamentą nesutartinėms prievolėms taikytina teisė visų pirma reglamentuoja:

a) atsakomybės pagrindą bei apimtį, įskaitant asmenų, kurie gali būti pripažinti atsakingais už jų atliktus veiksmus, nustatymą;

b) atleidimo nuo atsakomybės pagrindus ir bet kokį atsakomybės apribojimą bei padalijimą;

c) žalos buvimą, pobūdį ir įvertinimą ar reikalaujamą žalos atlyginimą;

<...>“

5. „Romos II“ reglamento 28 straipsnio 1 dalyje paaiškinama, kad šis reglamentas „nedaro poveikio tarptautinių konvencijų, kurių šalys šio reglamento priėmimo metu yra viena ar kelios valstybės narės ir kurios nustato su nesutartinėmis prievolėmis susijusias kolizines teisės normas, taikymui“.

6. 29 straipsnyje, be kita ko, numatyta, kad „iki 2008 m. liepos 11 d. valstybės narės Komisijai pateikia 28 straipsnio 1 dalyje nurodytų konvencijų sąrašą. <...> Komisija per šešis mėnesius nuo jų gavimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbia <...> konvencijų sąrašą <...>“.

7. 30 straipsnyje įtvirtinta peržiūros sąlyga, pagal kurią Komisija privalo pateikti pranešimą apie „Romos II“ reglamento taikymą „ne vėliau kaip 2011 m. rugpjūčio 20 d.“.

8. „Romos II“ reglamento 31 ir 32 straipsniuose yra nurodyta:

„*31 straipsnis*

Taikymas laike [laiko atžvilgiu]

Šis reglamentas taikomas po šio reglamento įsigaliojimo įvykusiems įvykiams, sukėlusiems žalą.

32 straipsnis

Taikymo data

Šis reglamentas taikomas nuo 2009 m. sausio 11 d., išskyrus 29 straipsnį, kuris taikomas nuo 2008 m. liepos 11 d.“

B — *Nacionalinė teisė*

9. Jungtinės Karalystės tarptautinės privatinės teisės normos, susijusios su deliktinėmis prievolėmis, kurios buvo taikomos prieš „Romos II“ reglamentą, yra įtvirtintos 1995 m. Įstatymo dėl tarptautinės privatinės teisės (įvairios nuostatos) (*Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995*) III dalyje. Jungtinės Karalystės teismai yra išaiškinę, kad šiame 1995 m. įstatyme numatyta ginčui taikoma materialinė teisė. Klausimus, kurie Anglijos teisėje priskiriami prie procesinių, reglamentuoja Anglijos teisė, kaip teismo vietos teisė.

10. Dėl nuostolių įvertinimo teismų praktikoje (visų pirma — *House of Lords* Sprendime *Harding prieš Wealands* [3]) numatyta, kad:

a) remiantis sprendžiant ginčą taikytina materialine teise nustatoma, kuriuos nuostolius galima išieškoti, t. y. nuostolių kategorijos, kurios iš esmės gali būti nuostolių atlyginimo objektas;

b) nuostolių įvertinimas, susijęs su kiekviena nuostolių, kuriuos galima išieškoti, kategorija, yra procesinis klausimas, kuriam taikoma Anglijos teisė, kaip teismo vietos teisė.

II — Ginčas pagrindinėje byloje ir prejudiciniai klausimai

11. 2007 m. rugpjūčio 29 d. D. A. Homawoo, einantį per kelią Prancūzijoje, partrenkė transporto priemonė. Per eismo įvykį jis patyrė sužalojimų. Transporto priemonė buvo įregistruota Prancūzijoje ir tuo metu, kai

3 — 2007, 2 AC 1; 2006, UKHL 32.

įvyko eismo įvykis, ją vairavo *GMF Assurances SA* (toliau — GMF) apdraustas asmuo.

12. 2009 m. sausio 8 d. ieškovas pagrindinėje byloje, kurio gyvenamoji vieta yra Jungtinėje Karalystėje, *High Court* pateikė ieškinį prieš GMF dėl žalos, patirtos dėl kūno sužalojimo, ir netiesioginių nuostolių atlyginimo, remdamasis 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo [4] 9 straipsnio 1 dalies b punktu ir 11 straipsnio 2 dalimi. Nors GMF neginčija savo prievolės atlyginti ieškovo pagrindinėje byloje patirtus nuostolius, šalys nesutaria dėl teisės, taikytinos vertinant jo patirtus nuostolius, nustatymo.

13. Eismo įvykis įvyko 2007 m. rugpjūčio 29 d., o byla *High Court* iškelta 2009 m. sausio 9 dieną. Ieškovo pagrindinėje byloje manymu, atsižvelgiant į tai, kad šios dvi datos yra ankstesnės negu „Romos II“ reglamento 32 straipsnyje nurodyta 2009 m. sausio 11 d., šis reglamentas nėra taikytinas pagrindinėje byloje ir ieškovo patirti nuostoliai turėtų būti vertinami remiantis Anglijos, kaip teismo vietos, teise. GMF manymu, remiantis EB 254 straipsnio 1 dalimi [5], „Romos II“ reglamentas įsigaliojo dvidešimtą dieną nuo jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* [6]. Tačiau pagrindinėje byloje nagrinėjamas įvykis, dėl kurio buvo padaryta žala, įvyko vėliau. Taigi, jos nuomone, pagal „Romos II“ reglamento 4 straipsnį ir 15 straipsnio c punktą ieškovo patirti nuostoliai turi būti vertinami remiantis Prancūzijos teise.

14. Atsižvelgdamas į šiuos skirtingus aiškinimus dėl „Romos II“ reglamento įsigaliojimo datos, *High Court of Justice (England and Wales), Queen's Bench Division* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar „Romos II“ reglamento 31 ir 32 straipsniai kartu su SESV [7] 297 straipsniu turi būti aiškinami taip, kad nacionalinis

4 — OL L 12, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42. Šiose nuostatose numatyta: „Draudikui, nuolat gyvenančiam ar kurio verslo vieta yra valstybėje narėje, bylą galima iškelti <...> kitoje valstybėje narėje, jeigu ieškinius pateikia draudėjas, apdraustasis arba naudos gavėjas ieškovo nuolatinės gyvenamosios vietos teismuose“ (9 straipsnio 1 dalies b punktas); „8, 9 ir 10 straipsniai taikomi nukentėjusiosios šalies draudikui tiesiogiai iškeltoms byloms, jeigu tokios tiesioginės bylos yra leidžiamos“ (11 straipsnio 2 dalis).

5 — EB 254 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „251 straipsnyje nurodyta tvarka priimti reglamentai, direktyvos ir sprendimai <...> yra skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Jie įsigalioja juose nurodytą dieną arba, jeigu ji nenurodoma, dvidešimtą dieną nuo jų paskelbimo“.

6 — „Romos II“ reglamentas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* buvo paskelbtas 2007 m. liepos 31 d.. Taigi dvidešimta diena nuo jo paskelbimo yra 2007 m. rugpjūčio 20 diena.

7 — Kadangi „Romos II“ reglamentas buvo paskelbtas iki 2009 m. gruodžio 1 d., t. y. prieš Lisabonos sutarties įsigaliojimą, nacionalinio teismo prašomas pateikti aiškinimas iš tiesų susijęs su EB 254 straipsniu, kurio nuostatos dėl nustatytų laikotarpių nebuvo pakeistos SESV 297 straipsnio 1 dalies trečia pastraipa.

teismas byloje, kurioje žalą sukėlęs įvykis įvyko 2007 m. rugpjūčio 29 d., turi taikyti „Romos“ II reglamentą, konkrečiai — jo 15 straipsnio c punktą?

2. Ar atsakymui į 1 klausimą turi įtakos kuris nors iš šių faktų:

i) teismo procesas, kuriuo siekiama prisiteisti kompensaciją už žalą, pradėtas 2009 m. sausio 8 dieną;

ii) nacionalinis teismas nebuvo nustatęs taikytinos teisės iki 2009 m. sausio 11 dienos?“

III — Procesas Teisingumo Teisme

15. Ieškovas pagrindinėje byloje, GMF, Jungtinės Karalystės, Graikijos vyriausybės ir Europos Komisija yra pateikusios Teisingumo Teismui rašytines pastabas.

16. Ieškovas pagrindinėje byloje, GMF ir Komisija buvo išklausyti per 2011 m. liepos 14 d. įvykusį posėdį.

IV — Teisinė analizė

17. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su „Romos II“ reglamento taikymo sritimi *ratione temporis*, kuri apibrėžiama šio reglamento 31 ir 32 straipsniuose. 31 straipsnyje paprasčiausia nurodoma, kad „Romos II“ reglamentas turi būti taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems „po šio reglamento įsigaliojimo“. 32 straipsnyje priduriama, kad šis reglamentas „taikomas nuo 2009 m. sausio 11 d., išskyrus 29 straipsnį, kuris taikomas nuo 2008 m. liepos 11 d.“.

18. Pagrindinėje byloje susikerta du skirtingi požiūriai. Remiantis pirmuoju, kuriam pritaria GMF ir Graikijos vyriausybė, 31 straipsnyje nenumatyta „Romos II“ reglamento įsigaliojimo data, todėl ji turi būti nustatoma remiantis EB 254 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią tokia data yra dvidešimta diena nuo reglamento paskelbimo. Taigi pagal šį aiškinimą reglamentas taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po 2007 m. rugpjūčio 20 d. Remiantis antruoju požiūriu, kurį palaiko ieškovas pagrindinėje byloje, Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Komisija, 31 straipsnyje pateikta užuomina apie įsigaliojimą iš esmės yra nuoroda į taikymo datą, nurodytą kitame straipsnyje, t. y. į 2009 m. sausio 11 d., ir tik 29 straipsnis taikomas nuo 2008 m. liepos 11 d.. Taigi pagal šį aiškinimą, „Romos II“ reglamentas taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po 2009 m. sausio 11 dienos.

19. Pateiksiu keletą pirminių pastabų, kuriomis galėsiu atskleisti Europos Sąjungos reglamentuose dažniau pasitaikančius

„įsigaliojimo“ ir „taikymo datos“ atskyrimo atvejus (A). Tuomet išnagrinėsiu klausimą, ar šiame reglamente darydamas nuorodą į įsigaliojimą ir taikymo datą teisės aktų leidėjas juos atskyrė taip, kaip jie dažniausiai atskiriami. Kad galėčiau atsakyti į šį klausimą, išnagrinėjęs parengiamuosius „Romos II“ reglamento darbus (B) ketinu išanalizuoti tikslias šio reglamento 31 ir 32 straipsnių formuluotes (C), bendrą jo struktūrą (D) ir tikslus (E).

A — *Pirminės pastabos dėl „įsigaliojimo“ ir „taikymo datos“ atskyrimo*

20. Kai kurie Europos Sąjungos reglamentai nėra taikomi iš karto po to, kai įsigalioja. Kaip tokių reglamentų pavyzdį galima paminėti reglamentus, kuriais buvo sukurtos pirmosios bendro rinkos organizavimo priemonės. Šiuose reglamentuose „įsigaliojimas“ ir „taikymo data“ buvo skiriami siekiant sudaryti galimybę iš karto sukurti šiuose reglamentuose numatytas naujas institucijas (pavyzdžiui, vadybos komitetus), taip pat sudaryti galimybę Komisijai priimti įgyvendinimo priemones, dėl kurių turėjo būti tariamasi su šiomis naujomis institucijomis [8].

21. Teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje, kuri yra „Romos II“ reglamento objektas, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas taip pat atskyrė kai kurių reglamentų įsigaliojimą ir taikymą. Pirmasis iš tokių reglamentų buvo reglamentas dėl valstybių narių teismų bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse arba komercinėse bylose, [9] kuris įsigaliojo 2001 m. liepos 1 d., tačiau pradėtas taikyti tik nuo 2004 m. sausio 1 d., išskyrus kai kuriuos straipsnius, kurie buvo taikomi nuo reglamento įsigaliojimo dienos, t. y. nuo 2001 m. liepos 1 d. [10] Šiuose straipsniuose buvo įtvirtinta valstybių narių pareiga pateikti Komisijai tam tikrą reglamente nurodytą informaciją. Tuomet Komisija, padedama komiteto, turėjo parengti ir atnaujinti vadovą, kuriame pateikiama tokia informacija [11]. Toks laikotarpis nuo įsigaliojimo iki taikymo datos buvo būtinas tam, kad valstybės narės, o vėliau — Komisija, galėtų atlikti tam tikras užduotis prieš pradėdamos taikyti reglamentą.

22. Teisės aktų leidėjas atskiria vėliau toje pačioje srityje priimtų reglamentų įsigaliojimo ir taikymo datas, nustatydamas skirtingus laikotarpius tarp šių dviejų datų, ir taip sudaro galimybę valstybėms narėms padaryti

8 — Be kita ko, žr. 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje (OL L 227, 1994, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 16 t., p. 390) ir 1991 m. lapkričio 7 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3330/91 dėl prekybos prekėmis tarp valstybių narių statistinių duomenų (OL L 316, 1991, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 224).

9 — 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (OL L 174, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 121).

10 — Žr. šio reglamento 24 straipsnį.

11 — Žr. šio reglamento 19 straipsnį.

būtinus savo nacionalinių įstatymų pakeitimus prieš pateikiant Komisijai reikalingą atitinkamame teisės akte nurodytą informaciją. Tuomet tokia informacija pateikiama susipažinti visuomenei, paprastai paskelbiant ją *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* [12] Tačiau kalbant apie „Romos II“ reglamentą, jeigu būtų aiškinama, jog 31 straipsnyje yra įtvirtinta, kad šio reglamento įsigaliojimo data yra 2007 m. rugpjūčio 20 d., o jo taikymo data 2009 m. sausio 11 d. (išskyrus 29 straipsnį, kuris taikomas nuo 2008 m. liepos 11 d.), atsirastų kitokių ir neįprastų pasekmių.

23. Iš tiesų, jeigu „Romos II“ reglamentas nuo 2009 m. sausio 11 d. būtų taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po 2007 m. rugpjūčio 20 d., atsirastų beveik 17 mėnesių laikotarpis, per kurį žalą sukėlę įvykiai turėtų būti reglamentuojami „Romos II“ reglamente įtvirtintomis teisės normomis, nors faktiškai šis reglamentas negalėtų būti jiems taikomas. Toks reglamento taikymas, kai jame įtvirtintos teisės normos tam tikra prasme būtų taikytinos, tačiau vis dėlto negalėtų būti taikomos, neturi atitikmens teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje [13]. Konkrečiai kalbant, analogiškame reglamente, kuriame įtvirtintos kolizinės teisės normos, susijusios su sutartinėmis prievolėmis, ir kuriame vis dėlto atskiriamos jo įsigaliojimo ir taikymo datos, numatyta, kad jis taikomas sutartims, sudarytoms po to, kai jis pradėtas taikyti [14].

24. Atsižvelgiant į neįprastas pasekmes, kurių atsirastų dėl potencialaus 31 straipsnyje nurodyto „įsigaliojimo“ ir 32 straipsnyje nurodytos „taikymo datos“ atskyrimo, nes atskyrus juos „Romos II“ reglamentas nuo 2009 m. sausio 11 d. būtų taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po 2007 m.

12 — Žr. 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243) 72 straipsnį; 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 805/2004, sukuriančio neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, 2004, p. 15; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 38), 33 straipsnį; 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1896/2006, nustatančio Europos mokėjimo įsakymo procedūrą (OL L 399, 2006, p. 1), 33 straipsnį; 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 861/2007, nustatančio Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą (OL L 199, 2007, p. 1), 29 straipsnį; 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse („dokumentų įteikimas“) ir panaikinančio Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 (OL L 324, 2007, p. 79) 26 straipsnį; 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma I“) (OL L 177, 2008, p. 6) (toliau — „Romos I“ reglamentas) 29 straipsnį; 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009, p. 1) 76 straipsnį ir 2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje (OL L 343, 2010, p. 10), 21 straipsnį.

13 — Reglamente Nr. 805/2004 numatyta, kad jis taikomas „po (jo) įsigaliojimo priimamiems teismo sprendimams, patvirtinamiems ar sudaromiems teisminiams susitarimams ir oficialiai sudaromiems ar registruojamiems autentiškiems dokumentams“ (26 straipsnis). Tačiau, kaip rašytinėse pastabose pažymi Komisija, šia nuostata teisės aktų leidėjas tik nustato teismo sprendimus, susitarimus ir autentiškus dokumentus, kurie gali būti pripažinti Europos vykdomaisiais raštais, ir ji nėra susijusi su šio reglamento, kuriame įtvirtintos procesinės teisės normos, taikymo sritimi *ratione temporis*.

14 — „Romos I“ reglamento 28 straipsnis.

rugpjūčio 20 d., reikėtų išanalizuoti parengiamuosius reglamento darbus, siekiant nustatyti, ar juose atskleidžiamas teisės aktų leidėjo ketinimas sukurti tokias pasekmes.

B — *Parengiamieji „Romos II“ reglamento darbai*

25. Komisija pateikė reglamento dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės pasiūlymą 2003 m. liepos 22 d. [15] Jame buvo įtvirtinta vienintelė nuostata dėl šio reglamento taikymo laiko atžvilgiu. Šiame straipsnyje, kurio pavadinimas — „Įsigaliojimas ir įgyvendinimas ateityje“, buvo numatyta: „Šis reglamentas įsigalioja 2005 m. sausio 1 d. Jis taikomas nesutartinėms prievolėms, kylančioms iš įvykių, įvykusių po reglamento įsigaliojimo“ [16].

26. Per vėliau vykusias derybas Europos Sąjungos Taryboje Švedijos delegacija pažymėjo, kad jeigu Švedija privalės taikyti šį reglamentą, būtina padaryti tam tikrų jos pačios teisės pakeitimų, ir kad tam prireiks mažiausiai dvejų metų. Todėl ji pasiūlė pakeisti žodžius „įsigalioja 2005 m. sausio 1 d.“ tokiais žodžiais: „įsigalioja ne vėliau kaip praėjus dvejiems metams po jo priėmimo“ [17]. Šį pasiūlymą palaikė Vokietijos delegacija [18]. Nyderlandų delegacija taip pat pasiūlė palikti pakankamą laikotarpį, per kurį iki reglamento įsigaliojimo galėtų būti priimtos būtinos nacionalinės nuostatos [19]. Taigi iš šių delegacijų padarytų pastabų matyti, kad jos norėjo atidėti „Romos II“ reglamento įsigaliojimą.

27. 2005 m. gruodžio 22 d. taip pat buvo pateiktas pasiūlymas [20] parengti du atskirus straipsnius: pirmasis iš jų vadintųsi „Taikymas laiko atžvilgiu“, o antrasis — „Įsigaliojimas“, ir parengtą formuluotę (šiek tiek pakeistą) padalyti į du straipsnius, kuriuose būtų numatyta:

„27 straipsnis

Taikymas laiko atžvilgiu. Šis reglamentas taikomas po šio reglamento įsigaliojimo įvykusiems įvykiams, sukėlusiems žalą.

27a straipsnis

Įsigaliojimas. Šis reglamentas įsigalioja <...>.“

15 — COM(2003) 427 galutinis.

16 — 27 straipsnis.

17 — 2004 m. gegužės 18 d. dokumentas 9009/04 ADD 8, JUSTCIV 71 CODEC 645, p. 34.

18 — 2004 m. gegužės 24 d. dokumentas 9009/04 (07.06) (originalas vokiečių kalba), JUSTCIV 71 CODEC 645, p. 19.

19 — 2004 m. gegužės 28 d. dokumentas 9009/04 ADD 16, JUSTCIV 71 CODEC 645, p. 6.

20 — 2005 m. gruodžio 22 d. dokumentas 16027/05, JUSTCIV 245 CODEC 1218, p. 22.

28. Šis pasiūlymas nebuvo priimtas Komisijos iš dalies pakeistame pasiūlyme, pateiktame 2006 m. vasario 21 dieną [21]. Data „2005 m. sausio 1 d.“ išbraukta, tačiau likusi formuluotė nebuvo pakeista. Taigi straipsnyje, kuriuo reglamentuojamas reglamento taikymas laiko atžvilgiu, buvo numatyta: „Šis reglamentas įsigalioja <...>. Jis taikomas nesutartinėms prievolėms, kylančioms iš įvykių, atsitikusių po reglamento įsigaliojimo“ [22].

29. Pasiūlymas „Romos II“ reglamento nuostatą dėl taikymo laiko atžvilgiu išdėstyti dviejuose atskiruose straipsniuose buvo dar kartą pateiktas 2006 m. kovo 16 d. [23] — šie du straipsniai suformuluoti šiek tiek kitaip. Pirmajame buvo numatyta, kad „šis reglamentas taikomas žalą sukėlusiems įvykiams <...>, įvykusiems po šio reglamento įsigaliojimo“ [24]. Antrąjį straipsnį buvo siūloma suformuluoti taip: „Romos II“ reglamentas „įsigalioja (praėjus 9 mėnesiams nuo jo priėmimo) ir „taikomas praėjus (15 mėnesių nuo jo priėmimo), išskyrus (dabartinį 29 straipsnį), kuris taikomas praėjus 9 mėnesiams nuo reglamento priėmimo“ [25]. Taigi buvo numatyta, kad „Romos II“ reglamentas įsigalioja praėjus 9 mėnesiams nuo jo priėmimo — tą pačią dieną, kai pradėtas taikyti dabartinis 29 straipsnis.

30. Mažai tikėtina, jog tuo metu teisės aktų leidėjas visiškai suprato, kad dėl tokio formuluotės pakeitimo remiantis šiais dviem straipsniais, aiškinamais kartu, „Romos II“ reglamentas iš tiesų tapo taikytinas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po to, kai pradėtas taikyti 29 straipsnis, kuri sutapo su paties reglamento įsigaliojimu. Tai rodo faktas, kad tokio „Romos II“ reglamento taikymo srities *ratione temporis* aiškinimo, pagal kurį galutinė šio reglamento redakcija nuo 2009 m. sausio 11 d. būtų taikytina žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po 2008 m. liepos 11 d., nepasiūlė nė viena pagrindinės bylos šalis. Vartodamas žodį „įsigaliojimas“ pirmajame iš šių dviejų straipsnių teisės aktų leidėjas iš tiesų paprasčiausia pasinaudojo formuluote, kuri buvo vartojama ankstesnėse redakcijose, ir nesuprato, kad dėl to atsiras esminių pakeitimų.

31. Iš 2006 m. gegužės 3 d. darbinio dokumento matyti, kad po 2006 m. kovo 27 ir 28 d. įvykusio susitikimo kelios delegacijos išreiškė nuomonę, jog įsigaliojimo ir taikymo datų atskyrimas klaidina [26]. Galbūt siekiant padaryti situaciją paprastesnę vėlesnėje 2006 m. balandžio 10 d. redakcijoje [27] nebeliko pirmosios antrojo straipsnio frazės. Antrajame straipsnyje, kuris vis dar vadinosi „Įsigaliojimas“, paprasčiausiai buvo nurodyta, kad „ reglamentas taikomas praėjus (18 mėnesių nuo jo

21 — COM(2006) 83 galutinis.

22 — 27 straipsnis.

23 — 2006 m. kovo 16 d. dokumentas 7432/06, JUSTCIV 62 CODEC 247, p. 20.

24 — 27 straipsnis.

25 — 27a straipsnis.

26 — 2006 m. gegužės 3 d. dokumentas 7709/06, JUSTCIV 79 CODEC 277, p. 6.

27 — 2006 m. balandžio 10 d. dokumentas 7929/06, JUSTCIV 85 CODEC 296, p. 21.

priėmimo), išskyrus (dabartinį 29 straipsnį), kuris taikomas praėjus (12 mėnesių nuo jo priėmimo)“ [28]. Vėliau parengtoje 2006 m. balandžio 21 d. redakcijoje [29] įtvirtinta galutinė antrojo straipsnio formuluotė, o jo pavadinimas pakeistas į „Taikymo data“.

32. Taigi šie vėlesni taisymai turėtų būti laikomi „Romos II“ reglamento formos, o ne turinio pakeitimais. Todėl atrodo, kad per visą ilgai trukusį priėmimo procesą teisės aktų leidėjas turėjo tikslą susieti „Romos II“ reglamento 31 straipsnyje įtvirtintą įsigaliojimo sąvoką su 32 straipsnyje nurodyta taikymo data ir kad jam nerūpėjo keblumai, kylantys dėl nustatytų dviejų taikymo pradžios datų.

33. Tokį aiškinimą patvirtina tai, kad šis klausimas daugiau nebuvo aptariamas per derybas, po kurių 2007 m. liepos 11 d. buvo priimtas „Romos II“ reglamentas. Iš paviešintų dokumentų aišku, kad painiava, kylanti dėl taikymo ir įsigaliojimo datų atskyrimo, buvo aptarta tik 2006 m. kovo 27 ir 28 d. susitikimuose [30]. Tuomet pirmininkaujanti valstybė patvirtino, kad šios datos buvo atskirtos dėl darbų, kuriuos valstybės narės turėjo atlikti prieš pradėdamos taikyti „Romos II“ reglamentą, ir paminėjo dabartiniame 29 straipsnyje numatytą pranešimą apie konvencijas. Taigi pirmininkaujanti valstybė pagrindė tik vieno iš reglamento straipsnių ankstesnės taikymo datos nustatymą. Jai nebuvo aktuali ankstesnė reglamento įsigaliojimo data ar jo taikymas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems prieš taikymo pradžios datą — 2009 m. sausio 11 d.

34. Todėl iš „Romos II“ reglamento 31 ir 32 straipsnių priėmimo parengiamųjų darbų akivaizdu, kad teisės aktų leidėjas neturėjo aiškaus ketinimo šį reglamentą taikyti žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems prieš jo taikymo pradžios datą — 2009 m. sausio 11 d. Todėl jeigu šios nuostatos turi būti aiškinamos taip, būtina atidžiai patikrinti, ar toks aiškinimas patvirtinamas pažodžiui aiškinant po šių parengiamųjų darbų parengtą tekstą ir išnagrinėjus „Romos II“ reglamento bendrą struktūrą ir tikslus.

C — Tiksli 31 ir 32 straipsnių formuluotė

35. „Romos II“ reglamento 32 straipsnyje numatyta: „Šis reglamentas taikomas nuo 2009 m. sausio 11 d., išskyrus 29 straipsnį, kuris taikomas nuo 2008 m. liepos 11 d.“

28 — 27a straipsnis.

29 — 2006 m. balandžio 21 d. dokumentas 8417/06, JUSTCIV 104 CODEC 350, p. 21.

30 — 2006 m. gegužės 3 d. dokumentas 7709/06.

31 straipsnyje numatyta, kad „Romos II“ reglamentas taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems „po šio reglamento įsigaliojimo“.

tikslas. Šis tikslas, kurio siekiama specifiniais su konkrečiais sektoriais susijusiais reglamentais, nėra toks pats kaip tikslas, kurio siekiama „Romos II“ reglamentu; šio 31 straipsnyje numatyta įsigaliojimo data yra 2007 m. rugpjūčio 20 d., nors reglamentas taikomas nuo 2009 m. sausio 11 d. Taigi Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendrajame praktiniame vadove tegalima rasti teisės akto, parengto turint konkretų tikslą, įsigaliojimo ir taikymo atskyrimo paaiškinimą. Šis paaiškinimas nepatvirtina bendrojo teiginio, kad įsigaliojimo ir taikymo sąvokų skirtumas Europos Sąjungos teisės aktų leidėjui yra gerai žinomas.

36. GMF teigimu, įsigaliojimo bei taikymo sąvokų ir jų skirtumo klausimai Europos Sąjungos teisės aktų leidėjui yra gerai žinomi. Nurodoma, kad jie aiškinami Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendrajame praktiniame vadove asmenims, dalyvaujantiems rengiant teisės aktus Bendrijos institucijose [31]. Iš pradžių reikėtų atskleisti šio teiginio kontekstą. Iš tiesų vadovo 20.10 ir paskesniuose punktuose numatyta galimybė „atidėti reglamentų taikymą“ ir juose aiškiai nurodoma, kad „kartais atskiriamas reglamento įsigaliojimas ir jame įtvirtintų nuostatų taikymas, kuris atidedamas“. Tačiau nepaaiškinamas šių dviejų sąvokų skirtumas. 20.10 punkte kalbama tik apie reglamentus, kuriais nustatomos bendro rinkos organizavimo priemonės, ir jame aiškinamas šių reglamentų įsigaliojimo ir taikymo datų atskyrimo

37. Be to, dar svarbiau yra tai, kad nors 31 straipsnyje aiškiai kalbama apie „įsigaliojimą“, o 32 straipsnyje — apie „taikymo datą“, šių straipsnių nuostatas būtina analizuoti kartu, nes pirmasis iš jų vadinasi „*Taikymas* laiko atžvilgiu“, o antrasis — „Taikymo data“. Taip analizuojant matyti, kad „Romos II“ reglamente įsigaliojimo ir taikymo sąvokos vartojamos netiksliai ir painiojamos tarpusavyje. Todėl negalima pritarti GMF ir Graikijos vyriausybės teiginiui, kad 31 straipsnis turėtų būti papildytas paskutiniuoju EB 254 straipsnio 1 dalies sakiniu, kuriame numatyta, kad „(reglamentai) įsigalioja juose nurodytą dieną arba, jeigu ji nenurodoma, dvidešimtą dieną nuo jų paskelbimo“.

31 — Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, Liuksemburgas, 2003.

38. Tai, kad „Romos II“ reglamente šios dvi sąvokos nėra aiškiai skiriamos ir jos painiojamos tarpusavyje, patvirtina aplinkybė, kad didžiosios dalies kitų teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje priimtų teisės aktų straipsniuose vietoj pavadinimo „Įsigaliojimas“ vartojamas žodis „taikomas“ [32].

39. Be to, tai, kad šios dvi sąvokos nėra aiškiai skiriamos, patvirtina ir „Romos II“ reglamento vertimo skirtumai. Reglamento redakcijose ispanų, olandų ir rumunų kalbomis 32 straipsnio pavadinimas yra „Įsigaliojimas“ [33], o ne „Taikymo data“. Skaitant šias tris redakcijas nekyla abejonių, kad reglamentas turėjo įsigalioti 2009 m. sausio 11 d., išskyrus vienintelį 29 straipsnį, kuris įsigaliojo 2008 m. liepos 11 dieną. Teisingumo Teismas yra aiškiai patvirtinęs, kad „jeigu <...> nekreiptume dėmesio į versijas dviem kalbom, tai prieštarautų nusistovėjusiai Teisingumo Teismo praktikai, pagal kurią vienodo Bendrijos reglamentų aiškinimo poreikis neleidžia, kilus abejonėms, nuostatos teksto vertinti izoliuotai, bet, priešingai, reikalauja, kad ji būtų aiškinama ir taikoma atsižvelgiant į versijas kitomis oficialiosiomis kalbomis (visų pirma žr. 1979 m. liepos 12 d. Sprendimo *Koschniske*, 9/79, Rink. p. 2717, 6 punktą). <...> iš esmės versijos visomis kalbomis turi būti pripažįstamos turinčiomis vienodą galią <...>“ [34]. Tai, kas tinka kalbant apie redakcijas dviem skirtingomis kalbomis, *a fortiori* turi tikti kalbant apie redakcijas trimis skirtingomis kalbomis.

32 — Reglamento Nr. 1206/2001 24 straipsnis, Reglamento Nr. 2201/2003 72 straipsnis, Reglamento Nr. 805/2004 33 straipsnis, Reglamento Nr. 1896/2006 33 straipsnis, Reglamento Nr. 861/2007 29 straipsnis, Reglamento Nr. 1393/2007 26 straipsnis, Reglamento Nr. 4/2009 76 straipsnis. Šiuose teisės aktuose teisės aktų leidėjas išvengia painiavos aiškiai nurodydamas įsigaliojimo ir taikymo datas arba paminėdamas konkrečią datą, arba darydamas aiškią nuorodą į paskelbimą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

33 — Nurodomi tokie 32 straipsnio pavadinimai: versijoje ispanų kalba — „Entrada en vigor“, versijoje olandų kalba — „Inwerkingtreding“, versijoje rumunų kalba — „Data intrării în vigoare“.

D — *Bendra Romos II reglamento struktūra*

40. Pereinant prie bendros Romos II reglamento struktūros nagrinėjimo svarbu pradėti nuo to, kad iki reglamento 31 ir 32 straipsnių įtvirtintose nuostatose nėra reglamentuojami klausimai, susiję su jo taikymu žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems iki 2009 m. sausio 11 dienos. Analizuojant šias nuostatas tegalima suprasti teisės aktų leidėjo sprendimą atidėti reglamento taikymo pradžią iki 2009 m. sausio 11 d. (išskyrus 29 straipsnį, kuris

34 — 1998 m. balandžio 2 d. Sprendimo *EMU Tabac ir kt.*, C-296/95, Rink. p. I-1605, 36 punktas.

taikytinas nuo 2008 m. liepos 11 d.), nors reglamentas buvo priimtas 2007 m. liepos 11 d.

41. Kaip pati GMF teisingai paaiškino rašytinėse pastabose ir per posėdį, teisės aktų leidėjas dvi taikymo datas nurodė dėl priežasties, susijusios su „Romos II“ reglamento 28 ir 29 straipsniais. Prieš pradedant taikyti reglamentą iš tikrųjų buvo būtina gauti informaciją, susijusią su visomis vienai ar daugiau valstybių narių privalomomis tarptautinėmis konvencijomis, kuriose įtvirtintos nesutartinės prievoles reglamentuojančios kolizinės teisės normos. Tokią išvadą galima daryti atsižvelgiant į 28 straipsnį, kuriame numatyta, kad reglamentas nedaro poveikio tokių tarptautinių konvencijų taikymui.

42. 29 straipsnyje numatyta, kad iki 2008 m. liepos 11 d. valstybės narės turi būti pranešusios Komisijai apie tokias konvencijas. Komisija turi paskelbti šių konvencijų sąrašą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* per šešis mėnesius nuo gavimo datos. Kadangi, kaip numatyta, visos šios konvencijos turėjo būti įtrauktos į sąrašą ir paskelbtos ne vėliau kaip iki 2009 m. sausio 11 d., „Romos II“ reglamentas taikytinas nuo tos dienos.

43. Kaip teigia GMF, „Romos II“ reglamentas būtinai jau turėjo galioti tuo metu, kai pradėtas taikyti 29 straipsnis — 2008 m. liepos 11 dieną. Todėl ji daro išvadą, kad „Romos II“ reglamentas taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems iki 2009 m. sausio 11 dienos. Tačiau šiam teiginiui negalima pritarti. Iš 32 straipsnio aišku, kad buvo būtina atskirti 29 straipsnio taikymą nuo kitų reglamento nuostatų taikymo. Jeigu „Romos II“ reglamento įsigaliojimas 2008 m. liepos 11 d. reiškė, kad šis reglamentas taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po tos dienos, tokie įvykiai būtų reglamentuojami „Romos II“ reglamento nuostatomis nuo 2008 m. liepos 11 d., net jeigu tokių nuostatų taikymas būtų atidėtas. Tokia situacija prilygtų tokių nuostatų taikymui iki teisės aktų leidėjo aiškiai nurodytos jų taikymo dienos, t. y. iki 2009 m. sausio 11 d.

44. Be to, kaip yra pažymėjusi Komisija, kaip pavyzdį nagrinėdama „Briuselio IIa“ reglamentą, jeigu Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje tam tikrų reglamento straipsnių taikymą reglamentuoja taip, kad jis sutampa su tokio reglamento įsigaliojimu [35], šių straipsnių veiksmingumą lemia nustatyta ankstesnė taikymo data, o ne paties reglamento įsigaliojimas. Todėl pačių įsigaliojimo ir taikymo sąvokų atskyrimas tampa neaiškus.

35 — Žr. reglamentus Nr. 1206/2001, Nr. 201/2003 ir Nr. 805/2004.

45. Analizuojant prieš 31 ir 32 straipsnius įtvirtintas nuostatas aiškiai matyti, kad Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė atidėti „Romos II“ reglamento taikymą, kad iš pradžių būtų galima paskelbti vienai arba daugiau valstybių narių privalomas tarptautines konvencijas, kuriose įtvirtinamos su nesutartinėmis prievolėmis susijusios kolizinės teisės normos. Ir priešingai — nėra jokių užuominų, kad šis reglamentas galėtų būti taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems iki 2009 m. sausio 11 d., arba kad turi būti atskirta 31 straipsnyje nurodyta įsigaliojimo data ir 32 straipsnyje nurodyta taikymo data.

E — *„Romos II“ reglamento tikslai*

47. Pagal Romos II reglamento 6, 13, 14 ir 16 konstatuojamąsias dalis šio reglamento tikslai visų pirma yra užtikrinti didesnį ginčų baigties nuspėjamumą ir teisinį tikrumą, taip pat išvengti konkurencijos iškraipymų, kurių galėtų atsirasti taikant nevienodas teisės normas.

46. Tokios išvados negalima ginčyti remiantis „Romos II“ reglamento 30 straipsnyje įtvirtinta peržiūros sąlyga, pagal kurią „ne vėliau kaip 2011 m. rugpjūčio 20 d.“ turi būti pateiktas pranešimas apie reglamento taikymą. Šios datos nurodymas negali reikšti, kad „Romos II“ reglamentas įsigaliojo prieš ketverius metus, t. y. 2007 m. rugpjūčio 20 d. Iš tiesų šioje nuostatoje nekalbama apie įsigaliojimo datą. Be to, paskutiniame šio reglamento projekte, kurį patvirtino 2007 m. birželio 22 d. Taikinimo komitetas, nenurodyta jokia data ir tiesiog palikta tuščia vieta, kurioje ji turi būti įrašyta [36]. Tą patį galima pasakyti ir apie paskutinį Europos Parlamento ir Tarybos 2007 m. liepos 11 d. (tą dieną, kai buvo priimtas reglamentas) parengtą dokumentą [37]. Taigi konkreti data — „2011 m. rugpjūčio 20 d.“ — buvo įrašyta vėliau ir nėra jokių įrodymų, patvirtinančių, kad šią datą galima sieti su 31 straipsnyje pateikta nuoroda į įsigaliojimą.

48. Jeigu „Romos II“ reglamentas nuo 2009 m. sausio 11 d. būtų taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po 2007 m. rugpjūčio 20 d., atsirastų netikrumas dėl to, nuo kada iš tiesų taikomas šis reglamentas. Toks netikrumas akivaizdus nagrinėjant šalių šiuo klausimu pateiktas pastabas. Ieškovas pagrindinėje byloje laikosi požiūrio, kad „Romos II“ reglamento taikymas turėtų būti nustatomas atsižvelgiant į tai, kad teismo procesas prasidėjo 2009 m. sausio 11 d. arba vėliau. Graikijos vyriausybė, remdamasi principu

36 — 2007 m. birželio 22 d. dokumentas PE-CONS 3619/07, JUSTCIV 140 CODEC 528, p. 31.

37 — 2007 m. liepos 11 d. dokumentas PE-CONS 3619/3/07, JUSTCIV 140 CODEC 528, p. 31.

jura novit curia, mano, kad bylą nagrinėjantis teismas byloje turi taikyti tą teisę, kuri galioja sprendimo priėmimo metu: todėl nuo 2009 m. sausio 11 d. „Romos II“ reglamentas galėtų būti taikomas bet kuriame teismo proceso etape nuo ieškinio pareiškimo pateikimo iki galutinio teismo sprendimo paskelbimo. Komisija patvirtina šį netikrumą ir teigia, kad jeigu „Romos II“ reglamentas iš tiesų yra taikomas ankstesniems įvykiams, galėtų būti taikomi trys kriterijai: bylos iškėlimas, teismo atliekamas taikytinos teisės nustatymas ir teismo sprendimo paskelbimas.

49. Iš viso to, kas nurodyta, aiškiai matyti, kad jeigu „Romos II“ reglamentas būtų taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po 2007 m. rugpjūčio 20 d., būtų neįmanoma visose valstybėse narėse užtikrintai nustatyti reglamento taikymo pradžios nuo 2009 m. sausio 11 d. ir todėl Europos Sąjungoje neišvengiamai būtų taikomi skirtingi sprendimai.

50. Todėl, siekiant visose valstybėse narėse vienodai taikyti Romos II reglamentą remiantis šio reglamento 6, 13, 14 ir 16 konstatuojamosiomis dalimis, Romos II reglamentas turėtų būti taikomas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems po to, kai jis buvo pradėtas taikyti.

51. Jeigu Teisingumo Teismas laikytųsi kitokio požiūrio ir nuspręstų taikyti vieną iš šalių nurodytų kriterijų, t. y. bylos iškėlimą, teismo atliekamą taikytinos teisės nustatymą arba galutinio teismo sprendimo paskelbimą (tam, kad „Romos II“ reglamentas galėtų būti taikomas jau pradėtame teismo procese, šie kriterijai turėtų būti išaiškinti), kad galėtų tiksliau nustatyti „Romos II“ reglamento taikymą ankstesniems įvykiams, paminėčiau vieną arba du dalykus, iš kurių matyti, kad nė vienu iš šių kriterijų negalima užtikrinti patenkinamo rezultato, atitinkančio reglamento tikslus.

52. Pirmiausia, kalbant apie žalą sukėlusius įvykius, įvykusius laikotarpiu nuo 2007 m. rugpjūčio 20 d. iki 2009 m. sausio 10 d., pažymėtina, kad taikytina teisė skirtųsi atsižvelgiant į tai, ar byla buvo iškelta, taikytina teisė buvo nustatyta arba galutinis teismo sprendimas buvo paskelbtas (atsižvelgiant į pasirinktą kriterijų) iki, ar po 2009 m. sausio 11 dienos. Todėl žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems tuo pačiu laikotarpiu, būtų taikomos skirtingos kolizinės teisės normos. Tokia situacija būtų ypač sudėtinga, jeigu per tą patį eismo įvykį būtų sužaloti keli ieškovai. Atitinkamiems jų ieškiniams galėtų būti taikomi skirtingi įstatymai, atsižvelgiant į tai, ar byla

buvo iškelta, taikytina teisė buvo nustatyta arba galutinis teismo sprendimas buvo paskelbtas iki, ar po 2009 m. sausio 11 d. Be to, nacionalinis teismas mums pabrėždamas primena, kad tiek bylos iškėlimą, tiek bylos skyrimą nagrinėti teismo posėdyje šalys gali panaudoti kaip taktinį manevrą. Todėl kalbant apie laikotarpį nuo 2007 m. rugpjūčio 20 d. iki 2009 m. sausio 10 d., jeigu būtų pasirinktas vienas arba kitas kriterijus, nebūtų pasiekti reglamento tikslai.

53. Antra, jeigu po šio pereinamojo laikotarpio Teisingumo Teismas turėtų pasirinkti vieną arba kitą iš šių kriterijų ir todėl „Romos II“ reglamento taikymas taptų priklausomas nuo teismo proceso, kaip rašytinėse pastabose nurodo Jungtinės Karalystės vyriausybė, niekas negalėtų sustabdyti ankstesnės teisės taikymo byloms, kurias šalys išsprendė nesikreipdamos į teismą, nes jų ginčo nenagrinėja joks teismas. Prieš pradėdamos remtis teise šalys dažnai mėgina susitarti. Taip teigia nacionalinis teismas ir Jungtinės Karalystės vyriausybė, nes Anglijos ir Velso civilinio proceso teisės normos skatina laikytis tokio požiūrio — šis požiūris leidžia iki minimumo sumažinti ginčų sprendimo išlaidas ir apskritai prisideda prie tinkamo teisingumo vykdymo [38]. Todėl ankstesnė tarptautinė privatinė teisė galėtų reglamentuoti šalių padėtį iki tol, kol bylą imtųsi nagrinėti teismas. Tačiau jeigu tarpininkavimą pasirinkusios šalys turėtų baimintis dėl to, kad vėliau bylą perdavus nagrinėti teismui galėtų pasikeisti taikytina teisė, tokia situacija prieštarautų Romos II reglamento tikslams.

54. Taigi, išnagrinėjus tikslias „Romos II“ reglamento 31 ir 32 straipsnių formuluotes ir bendrą jo struktūrą bei tikslus akivaizdu, kad turi būti aiškinama, jog šis reglamentas taikytinas žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems 2009 m. sausio 11 d. arba vėliau. Todėl nebūtina atsakyti į antrąjį nacionalinio teismo pateiktą prejudicinį klausimą, susijusį su tuo, kokią įtaką „Romos II“ reglamento taikymui galėtų turėti teismo proceso pradėjimas arba taikytinos teisės nustatymas.

38 — Nacionalinis teismas nurodo Ikiteisminio su kūno sužalojimu susijusių reikalavimų sprendimo protokolą (*Pre-action Protocol for Personal Injury Claims*), kuris pateikiamas Civilinio proceso taisyklių (*Civil Procedure Rules*) skirsnyje „Ikiteisminio ginčų sprendimo protokolai“ (*Pre-Action Protocols*).

V — Išvada

55. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, Teisingumo Teismui siūlau į *High Court of Justice (England and Wales) Queen's Bench Division* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės („Roma II“) 31 ir 32 straipsniai kartu su EB 254 straipsniu turi būti aiškinami taip, kad nacionalinis teismas neturi taikyti šio reglamento ir, konkrečiai kalbant, jo 15 straipsnio c punkto byloje, kurioje žalą sukėlęs įvykis atsitiko 2007 m. rugpjūčio 29 d. Reglamentas Nr. 864/2007 taikomas tik žalą sukėlusiems įvykiams, įvykusiems 2009 m. sausio 11 d. arba vėliau.

2. Atsižvelgiant į pirmojo prejudicinio klausimo, atsakymą atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą nėra būtina.